

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 288-09-59
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

06.06.2018 № 18-1204

На № _____ від _____

Голові Верховної Ради України
Парубію А. В.

Щодо результатів аудиту
використання субвенції на надання
пільг та субсидій на оплату
житлово-комунальних послуг

Шановний Андрію Володимировичу!

На засіданні Рахункової палати було розглянуто та затверджено Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та субсидій населенню на оплату житлово-комунальних послуг і за підсумками його обговорення прийнято рішення.

На виконання вимог частини першої статті 37 Закону України «Про Рахункову палату» інформуємо.

Спрямування Міністерством фінансів України (головний розпорядник коштів) за координації з Міністерством соціальної політики України у 2016 і 2017 роках та використання місцевими органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату житлово-комунальних послуг у сумі відповідно 44,1 і 69,7 млрд грн переважно забезпечило реалізацію прав відповідних категорій громадян на отримання ними пільг і субсидій, встановлених чинним законодавством.

За рахунок коштів субвенції ці пільги у 2016 і 2017 роках були призначені 3 і 1,7 млн громадян, житлові субсидії – 7,7 і 8,8 млн домогосподарств відповідно. При цьому фактичним вигодонабувачем державної фінансової підтримки за пільгами та субсидією є не лише громадяни з відповідним доходом, а й підприємства-надавачі (виконавці) житлово-комунальних послуг різних форм власності, з якими держава централізовано, без участі кінцевих споживачів, проводила розрахунки за частину наданих громадянам послуг, часто авансом і здебільшого шляхом взаєморозрахунків (заліків). Оплата за субвенцією шляхом проведення взаєморозрахунків у 2016 році становила 94 відс, у 2017 році – 93 відсотки.

Водночас механізм надання субсидій не є повністю справедливим, зберігає та поглиблює залежність громадян від держави; не стимулює належним чином до економного використання енергетичних і водних

ресурсів; призводить до значного сталого зростання фінансового навантаження на державний бюджет.

Для країни критична як кількість домогосподарств, які потребують субсидій, так і витрати державного бюджету на субсидантів, оскільки рівень зростання тарифів на житлово-комунальні послуги не відповідає рівню збільшення доходів громадян. Адже в Україні вже сьогодні субсидії в середньому одержують більше 45 відс. від загальної кількості домогосподарств (для порівняння: в більшості країн Європи цей показник, за даними окремих експертів, не перевищує 10 відс., при цьому у Німеччині становить 1,5 відс., Польщі – 2 відс., Латвії – 5 відсотків).

За фактами, виявленими вибірковим моніторингом у 7 регіонах, відповідний середній показник економії коштів у разі, зокрема, встановлення будинкових засобів обліку теплової енергії становить до 30 відс., тобто домогосподарства, яким призначено субсидію на теплопостачання за відсутності приладів обліку тепла, за рівних умов щодо доходів і площі житла одержують субсидії більше, ніж ті домогосподарства, житлові будівлі яких такими приладами обладнані. Повсюдне встановлення відповідних будинкових приладів обліку (зокрема теплової енергії, водопостачання), дозволить заощадити значні обсяги коштів субвенції державного бюджету, необхідних для надання відповідним категоріям громадян пільг і житлових субсидій.

Попри значне, майже у чотири рази порівняно з 2015 роком, зростання видатків державного бюджету на фінансування пільг і житлових субсидій, кредиторська заборгованість за субвенцією перед підприємствами-надавачами житлово-комунальних послуг станом на 01.01.2018 була **26,7 млрд грн**, а заборгованість перед 81,9 тис. сімей за невиплаченими їм сумами невикористаної (зеконормованої) субсидії за опалювальний період 2016–2017 років – **45,9 млн гривень**.

Невиконання взятих зобов'язань підриває довіру громадян і суб'єктів господарювання до відповідних ініціатив Уряду, ставить під сумнів обґрунтованість дій щодо розрахунку тарифів на житлово-комунальні послуги, що стало головним чинником значного зростання видатків державного бюджету на фінансування житлових субсидій.

Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування у низці випадків не забезпечили встановлення операторами зовнішніх мереж протягом 2017 року будинкових засобів обліку теплової енергії згідно з вимогами постанови Кабінету Міністрів України від 30.11.2016 № 865. Як наслідок – відсутність достовірних відомостей про фактично надані послуги і, відповідно, залишки невикористаних коштів субвенції. Водночас Мінрегіоном не забезпечено своєчасного прийняття Кабінетом Міністрів України окремих підзаконних актів, що визначені статтею 3 Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання».

Так, Мінрегіоном протягом шести місяців з дня опублікування цього Закону не забезпечено затвердження Кабінетом Міністрів України Порядку інформування оператором зовнішніх інженерних мереж власників

(співвласників) будівлі про намір встановлення вузла комерційного обліку. Це створило додаткові ризики несвочасного виконання вимог Закону у частині встановлення до 02.08.2018 відповідних засобів обліку теплової енергії.

За даними Мінрегіону, станом на 01.01.2018 оснащення будинків засобами обліку теплової енергії становило 79,5 відсотка. Зростання кількості встановлених лічильників по Україні за минулий рік становило менше ніж 18 відсотків. Найменше оснащено будинків приладами обліку у Тернопільській – 17 відс., Луганській (на підконтрольній території) – 19 відс. областях, а в Кіровоградській, Волинській, Донецькій областях – 54– 56 відсотків. При цьому в Кіровоградській області показник оснащення лічильниками за 2017 рік зріс менше ніж на 2 відсотки.

Відповідними управліннями і департаментами соціального захисту населення Вінницької, Запорізької, Київської, Луганської, Одеської та Сумської обласних держадміністрацій та Львівської міської ради не забезпечено належного внутрішнього контролю за витрачанням субвенції.

Як наслідок, окремими розпорядниками бюджетних коштів на місцях допущено факти використання субвенції з порушенням законодавства – **105,2 млн гривень.**

Заходи Кабінету Міністрів України щодо забезпечення відкритості при формуванні цін на житлово-комунальні послуги (тарифів на енергоносії); заміщення природного газу, що використовується на опалення житлових будівель, альтернативними видами палива; поширення діяльності енергосервісних компаній, що виконують термомодернізацію багатоквартирних будинків і інших приміщень власними коштами, є недостатніми.

Через незадовільний стан, неремонтованість і завершення терміну придатності відповідних мереж середньозважені втрати у комунальних мережах з **теплопостачання становлять 20 відс.** поданого в мережу тепла, з **водопостачання – 35 відс.** від усієї відпущеної води. При цьому у 2017 році в діючих тарифах на теплопостачання враховані втрати на рівні 14,5 відс., на водопостачання – максимально 30 відсотків.

Інформація надається з пропозицією щодо ознайомлення Комітету Верховної Ради України з питань бюджету, Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення і Комітету Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування та житлово-комунального господарства.

З повагою

Голова

В. В. Пацкан